

Vastaus selvityspyyntöön koskien ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelutarjonnan tilaa Turussa

Taustaa

Ruotsinkieliset kasvatus- ja opetuspalvelut eivät ole samalla tavalla lähipalveluina järjestettäviä palveluja, kuin suomenkielisellä puolella. Palvelutarve on keskusta-alueella saavutettavuuden takia. Ruotsinkielinen jaosto on linjannut palvelupoluista. Tavoitteen on, että ruotsinkieliset palvelut nähdään kokonaisuutena siten, että oppimispolut varhaiskasvatuksesta kouluun ovat selkeitä. Ruotsinkielisten palvelujen piiriin osallistuu tällä hetkellä myös 205 ulkopaikkakuntalaista.

Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tilanne on tilajärjestelyjen osalta noussut haastavaksi ja kärjistynyt viime vuosien aikana useamman toiminnon jouduttua turvautumaan väliaikaisiin ja väistötilaratkaisuihin.

Koulukatu 10 päiväkodista jouduttiin kesällä 2020 siirtymään väistötiloihin sisäilmahaasteiden vuoksi. Väistöratkaisu koostui Kellonsoittajankadun koulutalon ja Kerttulin koulu- ja päiväkotiyksikön tiloista. Kellonsoittajankadulla ilmenneiden haasteiden vuoksi järjestely päätettiin kuitenkin purkaa ja korjata Koulukadun päiväkodin tilat takaisin käyttöön. Remontti valmistui viikolla 46 ja perusteellinen siivous on tehty viikolla 47. Käyttäjät pääsevät palaamaan tiloihin maanantaina 23.11.2020.

Kaupunki on vuosien 2017-2019 aikana aktiivisesti tarkastellut niin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, kuin koko Turun varhaiskasvatuksen palveluverkkotarpeita. Seuraavat selvityksen on tällä aikavälillä ollut käsittelyssä:

- Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tilanne ja tilatarpeet 2017-2022 (kasvatus- ja opetuslautakunta 6.9.2017)
- Koulu- ja päiväkotikohteiden kymmenen vuoden investointisuunnitelma (kasvatus- ja opetuslautakunta 15.8.2018)
- Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys 2019-2022 (KV 23.9.2019)

Näiden selvitysten tulokset olivat kiteytetysti seuraavat:

Vuonna 2017 laaditussa selvityksessä ”ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tilanne ja tilatarpeet” todettiin mm. seuraavaa: ”Ruotsinkielisten alle kouluikäisten lasten määrässä ei ole havaittavissa kasvua. Palvelunkysyntä on tästä huolimatta lisääntynyt eli osallistumisaste on noussut. Turussa on käynnissä positiivinen rakennemuutos, mikä saattaa vaikuttaa myös alle kouluikäisten lasten väestömäärään. Väestömuutoksen vaikutuksia on syytä seurata ja varauduttava mahdollisesti nopeisiinkin muutoksiin. Kyseisen selvityksen johtopäätöksenä kasvatus- ja opetuslautakunta asetti tavoitteeksi järjestää 100 uutta hoitopaikkaa ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen vuoteen 2022 mennessä.

Samassa yhteydessä päätettiin Cygnaeuksen esiopetusryhmät sijoittaa tilapäisesti sivistystoimialan käytössä oleviin Aninkaisten ammatti-instituutin tiloihin, sillä Cygnaeuksen koulu tarvitsi esiopetuksen tilat omaan käyttöönsä. Lisäksi päätettiin hankkia lisätilaa Sirkkalan alueen esiopetuksen tarpeisiin. Tila vuokrattiin Palvelutalo Hemmetistä. Vuoden 2022 loppuun mennessä sadan lisäpaikan tavoite ei täysin toteudu, tämän hetken arvion mukaan lisäpaikkoja muodostuu 72. (Riistakadun päiväkotit +30 paikkaa ja Sofiankadun uusi päiväkotit + 42 paikkaa).

Koulu- ja päiväkotikohteiden kymmenen vuoden investointisuunnitelmaan 2018-2028 nostettiin ruotsinkielisen palvelualueen osalta seuraavat kohteet (suluissa kohteen tilanne 9/2020)

- Katedralskolan koulu + liikuntasalin peruskorjaus (valmis)
- Sofiankadun uusi päiväkotit (rakenteilla, valmistuu 2021)
- Kuraattorinpolun päiväkodin korvaavat tilat (hankesuunnitelma valmis, valmistumisvuositavoite 2023)
- Sirkkalan koulun laajennus ja osittainen peruskorjaus (suunnittelu käynnissä, valmistumisvuositavoite 2023)
- St: Olofskolan peruskorjaus (tarveselvitys käynnissä)
- Maariankatu 7 uudisrakennus (esiselvitys laadittu, tarveselvitys käynnistymässä)
- Cygnaeuksen koulun tekniset korjaukset (ei vielä prosessissa, tarve ajoittuu vuosikymmenen loppuun)

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksessä 2019-2022 käsiteltiin pääasiassa kohteita, jotka on jo edellä mainittu. Lisäksi nostettiin ruotsinkielisen palvelualueen osalta esiin, että Tähtitorninkatu 4 päiväkodin tilat ovat lähestymässä peruskorjaustarvetta. Nykyisten tilojen täyden peruskorjaamisen sijaan tulisi kuitenkin harkita kohteen korvaamista uudishankkeella. Hanketta ei voi toteuttaa nykyiselle sijainnille, sillä olemassa olevat rakennukset ovat suojeltuja. Tämä asia tulee huomioida tulevissa palveluverkkosuunnitelmissa.

Yhtenä keskeisenä haasteena on ollut ruotsinkielisen väestöennusteen puute, jolloin palvelutarpeen määrittely ja tilojen mitoitus on ollut haastavaa. Ruotsinkielistä väestöä koskeva ennuste on Turussa saatu käyttöön 2020.

Vastaukset selvityspyynnön kysymyksiin

Kohta 1

Turun kaupungilla on käynnissä useampi ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilahankkeita.

Sofiankadulle avautuu syksyllä 2021 uusi päiväkotitoimitus, Daghem i Port Arthur. Päiväkotitoimitukseen on mitoitettu 147 hoitopaikkaa. Tästä määrästä täysin uusia paikkoja tarveselvitysvaiheen tilanteeseen nähden on kahden ryhmän verran, eli 42 paikkaa. Tämä kohde korvaa Koulukadun päiväkodin. Koulukadun päiväkodin nykyinen lapsimäärä on tilahaasteiden vuoksi 49 lasta.

Kuraattorinpolun päiväkodin korvaavista tiloista on laadittu hankesuunnitelma. Hankesuunnitelma ollut lausuntokierroksella kaupungin lautakunnissa ja saatetaan hyväksymiskäsittelyyn kaupunginhallitukseen ja -valtuustoon. Oxvägens daghem nimisen päiväkodin valmistumista tavoitellaan vuoteen 2023. Ehdotuksena on toteuttaa tilat vuokrahankkeena, jossa kaupunki osoittaa hankkeelle tontin Elinanpuistosta, Ylioppilaskylän laidalta. Alueen kaavanmuutosprosessi on loppumetreillä ja saatetaan hyväksymiskäsittelyyn alkukeväällä 2021. Uuteen päiväkotitoimitukseen on mitoitettu 126 hoitopaikkaa. Tästä määrästä täysin uusia paikkoja tarveselvitysvaiheen tilanteeseen nähden on kahden ryhmän verran, eli 42 paikkaa.

Sirkkalan alueen esiopetustilat ratkaistaan pysyvästi Sirkkalan koulun peruskorjaus- ja laajennushankkeen yhteydessä. Hanke sisältää tilat kolmelle esiopetusryhmälle. Hankkeen toteutuessa voidaan luopua tilapäisistä ratkaisuista. Hanke on rahoitettu kaupungin investointiohjelmassa 2020-2024 ja se on parhaillaan toteutussuunnitteluvaiheessa.

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä 376 lasta. Edellä mainitut hankkeet tuottavat yhteensä 336 hoitopaikkaa, joista suuri osa on korvaavia paikkoja, mutta uusia paikkojakin saadaan. Lisäystä nykyiseen paikkaresurssiin tulee näin ollen yhteensä 84 paikkaa päiväkotitoimituksiin (2 ryhmää Port Arthur, 2 ryhmää Oxvägen) ja 21 paikkaa Sirkkalan esiopetukseen.

Lisäksi Cygnaeuksen koulun viereiselle tontille ryhdytään suunnittelemaan lisärakennusta, johon sijoituisi suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen (alueen ruotsinkieliset esiopetusryhmät) ja perusopetuksen tiloja. Tästä hankkeesta on laadittu esiselvitys ja tarveselvitysvaihe on käynnistymässä. Hanketta ei ole vielä rahoitettu kaupungin investointiohjelmassa.

Kohta 2

Uusien hoitopaikkojen määrällistä tarvetta arvioidaan yhteistyössä sivistystoimialan ja tilapalvelujen kanssa loppusyksyn ja talven 2020-2021 aikana (noin joulukuun-helmikuun), edellä mainitut hankkeet ja väestöennuste huomioiden. Lisäksi on sovittu, että ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja perusopetusverkko otetaan käsittelyyn Digitaalinen palveluverkko (DigiPave) -hankkeen pilotti-kohteena ja työ tehdään vuoden 2021 aikana.

DigiPAVE-hanke on Kuopion, Helsingin ja Turun yhteistyössä toteutettava hanke, jolle on myönnetty rahoitus valtionvarainministeriöstä. DigiPAVE-hankkeen tavoitteena on luoda Turun uuteen johtamismalliin sovitettu ihmislähtöinen palveluverkkosuunnittelun toimintamalli ja siihen liittyvä tietomalli, sekä suunnitelma ja pilotointi sen käyttöönotosta. Valtiovarainministeriön rahoitus on myönnetty 11/2021 asti. Hankekaupunkien kanssa on yhteisesti sovittu, että DigiPAVE-hanke suuntautuu varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.

Hankkeen aikana on tarkoitus luoda ihmislähtöinen palveluverkkosuunnittelun toimintamalli, jossa huomioidaan mm. palveluiden ja asiakkuuksien hallinta ja näihin liittyvät resurssit, ml. tila- ja henkilöstöresurssit.

Hankkeen myötä tullaan luomaan toimintamalli ja tietojärjestelmä, joiden myötä esitettyjä toimenpiteitä voidaan edistää. Kehitetyllä palveluverkkosuunnittelun järjestelmällä saadaan ajantasainen tilannekuva, parempaa tietoa suunnitteluun ja toimii päätöksenteon tukena. Järjestelmä mahdollistaa palveluverkon jatkuvan suunnittelun ja ohjauksen ajantasaisella tiedolla.

DigiPAVe-hankkeen pilotointi aloitetaan sivistystoimialan ruotsinkielisestä palvelualueesta. Turussa palveluverkoston toimintamallin kehittäminen ja siihen oleellisesti kuuluvat muut osa-alueet ovat osana Pormestarien Turku –johtamismalliuudistusta. Myöhemmässä vaiheessa toimintamalliuudistus tullaan jatkuttamaan laajemmin kaikkeen palveluverkkosuunnitteluun.

Kohta 3

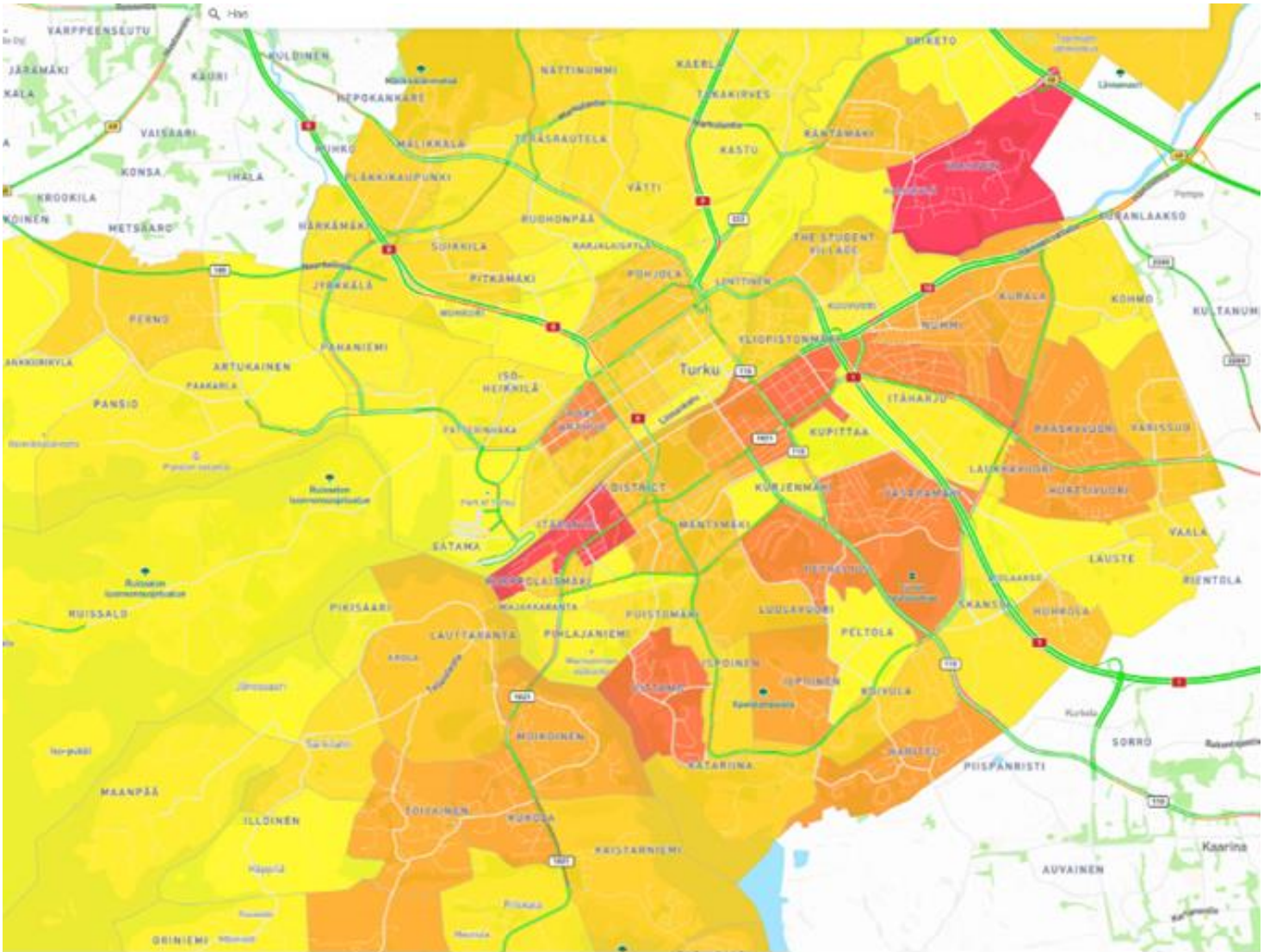
Varhaiskasvatuksen palvelutarve

Uusi väestöennuste osoittaa, että ruotsinkielisten 0–6-vuotiaiden lasten määrä tulee vuonna 2030 olemaan noin 170 enemmän kuin nykytilanteessa (tarkasteluajankohta lokakuu 2020).

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päättämä 100 päivähoitopaikan lisäys tulee osittain toteutumaan ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Riistakadulla Hirvensalossa avattiin syksyllä 2019 uusi yksikkö, jossa on 30 paikkaa. Sofiankadulla rakennetaan uusi päiväkotitoiminta, joka korvaa Koulukadun päiväkodin. Se valmistuu syksyllä 2021. Päiväkotitoiminta Port Arthur luo 42 uutta paikkaa. Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi osaltaan Oxvägens daghem-päiväkodin hankesuunnitelman 7.10.2020. Tämä luo 42 lisäpaikkaa ja voi valmistua aikaisintaan 2023. Varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen vastaamiseen tarvitaan lisäksi tilaratkaisuja Cygnaeuksen esikoululle, joka tällä hetkellä toimii korvaavissa tiloissa Aninkaisten koulutalossa. Sirkkala skolanin esikoulu saa tiloja Sirkkala skolanin uudisrakennuksesta vasta vuonna 2023.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen ennusteeseen vaikuttaa myös se, kuinka suuri osa ikäryhmää osallistuu varhaiskasvatukseen. Vuosina 2014–2020 lasten määrä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa on noussut yli sadalla. Ennusteeseen vaikuttaa lisäksi se, montako suomenkieliseksi rekisteröityä lasta osallistuu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen. Tällä hetkellä 16 suomenkielistä lasta osallistuu esikouluun. Nämä lapset eivät näy ruotsinkielisten ennusteissa. On myös olemassa ruotsinkielisiksi rekisteröityjä lapsia, jotka osallistuvat varhaiskasvatukseen (31 lasta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja 29 lasta yksityisissä yksiköissä).

Kuvassa 1 on esitetty kartalla, missä ruotsinkielisiksi rekisteröidyt lapset asuvat Turussa. Mitä tummempi väri, sitä enemmän ruotsinkielisiä 0–6-vuotiaisia lapsia.

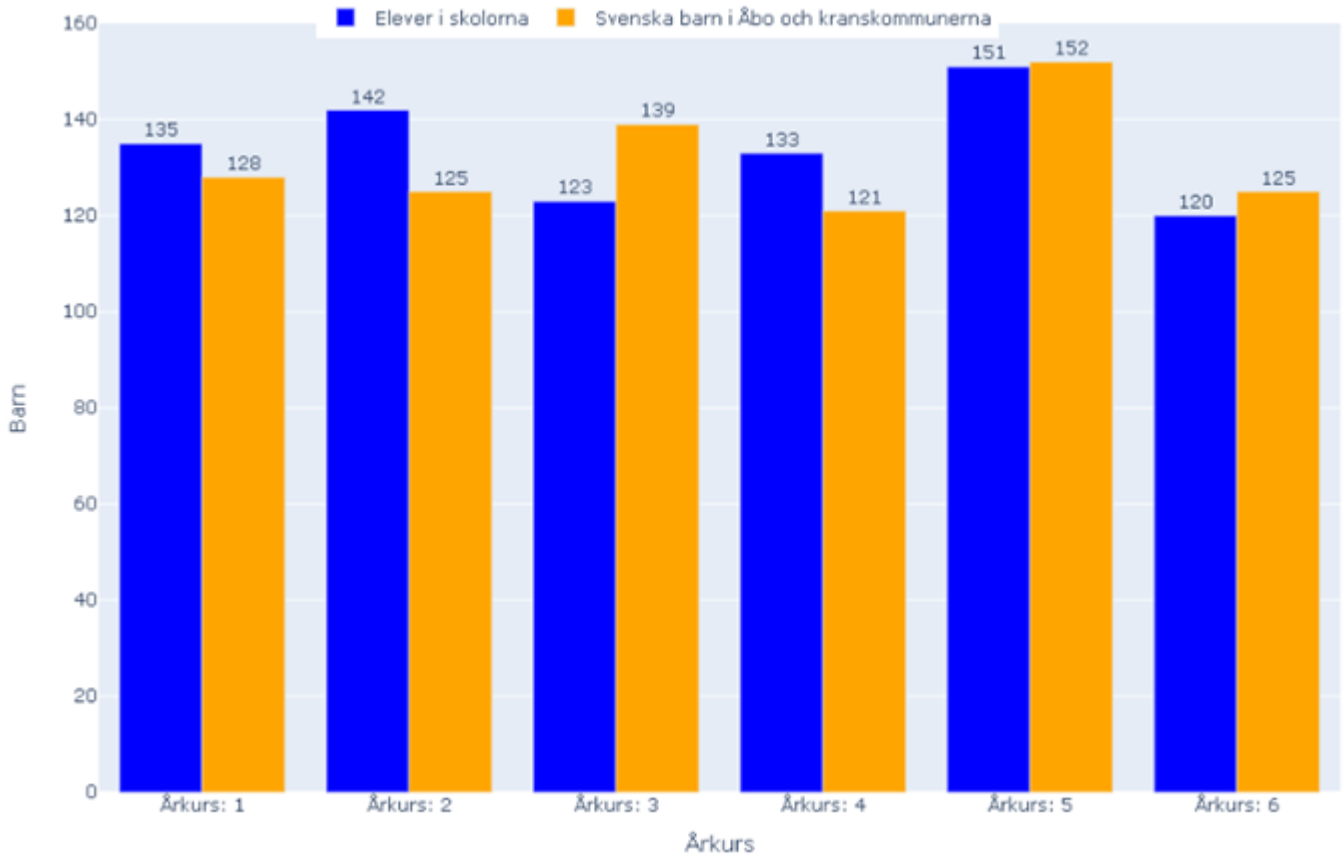
Kuva 1: ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten asuinpaikat kartalla.

Palvelutarve perusopetuksessa

Turku on solminut sopimuksia usean kehyskunnan kanssa ruotsinkielisestä opetuksesta. Kehyskunnissa asuvat oppilaat aloittavat koulunkäyntinsä Cygnaeus skolanissa johtuen siitä, että Cygnaeus skolanin oppilaaksiottamisalue rajautuu kehyskuntiin ja joukkoliikenne toimii paremmin kehyskunnista Cygnaeus skolaaniin.

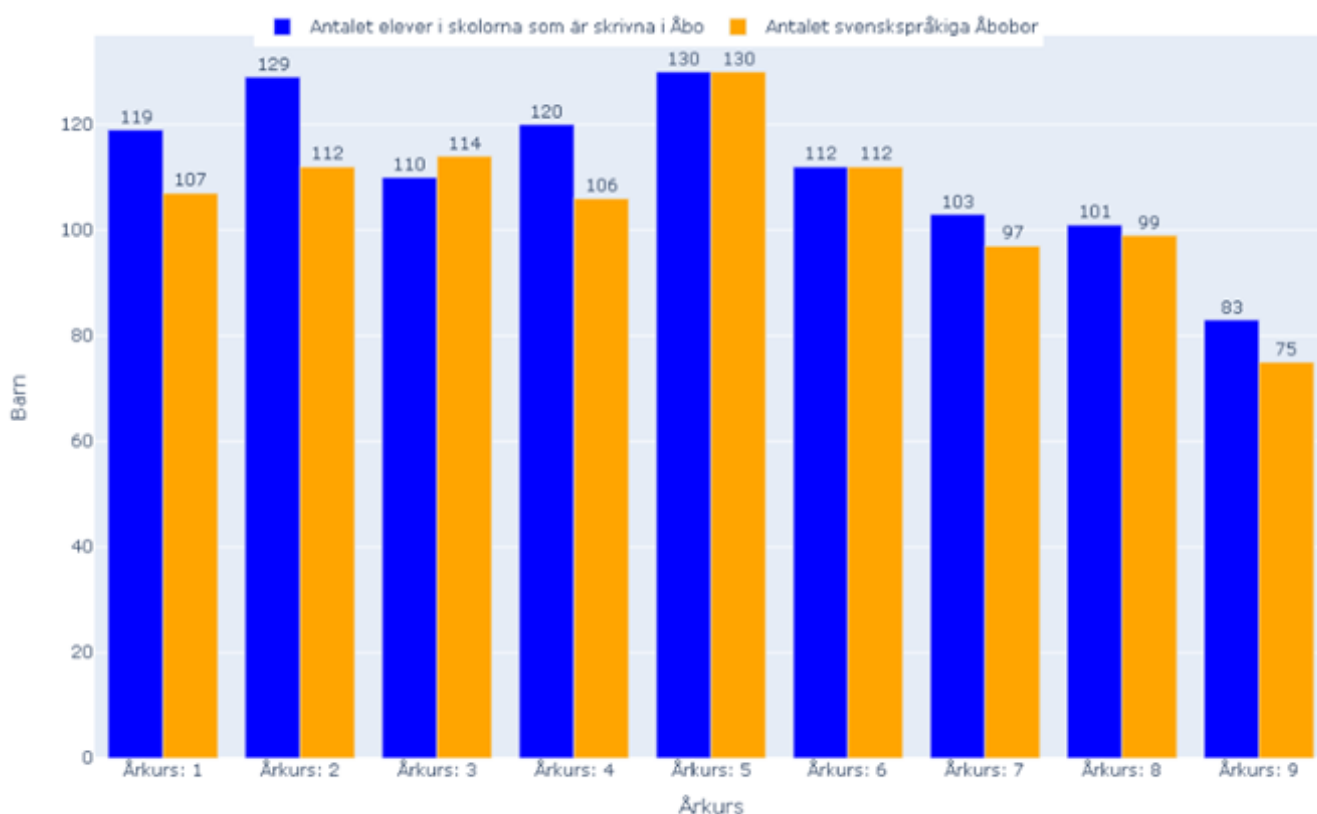
On ilmennyt, että kehyskunnista tulevien oppilaiden määrä vaihtelee välillä 7–16 per vuosiluokka. On olemassa paljon enemmän ruotsinkielisiksi rekisteröityjä lapsia kehyskunnissa, kuin ne jotka ovat todellakin aloittavat koulukäyntinsä Cygnaeus skolanissa. Vuosiluokasta riippuen se prosenttiluku ruotsinkielisiksi rekisteröidyistä lapsista kehyskunnista, jotka ovat aloittaneet koulunkäyntinsä Turussa, on 54 % ja 85 % välillä. Niissä kunnissa, jossa ruotsinkielistä esiopetusta ja päivähoitoa tarjotaan, on erittäin todennäköistä, että lapsi valitsee ruotsinkielisen koulupolun Turussa. Pidempi maantieteellinen etäisyys Turkuun ja oman kunnan varhaiskasvatuksen puute johtaa siihen, että useampi perhe valitsee suomenkielisen koulupolun. Kehyskuntien ennusteet pohjautuvat ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrään näissä kunnissa. Historialliseen tietoon perustuen voidaan sanoa, että osa ruotsinkielisiksi kirjatusta lapsista valitsee suomenkielisen koulupolun ja todellinen määrä lapsia, joka osallistuu koulunkäyntiin Turussa ja tulevat tänne kehyskunnista, vaihtelee vuosiluokkien välillä. Viime vuosien aikana kyseessä on ollut 10–15 oppilasta per vuosiluokka. Tutkittaessa ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrää kehyskunnissa ikäluokassa 0–6 vuotta näyttää siltä, että ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrä nuorimassa ikäryhmässä näyttää olevan jonkin verran pienempi kuin jo koulun aloittaneiden ruotsinkielisiksi rekisteröityjen määrä.

Joka vuosi ruotsinkieliseen opetukseen tulee lapsia enemmän kuin ne lapset, jotka ovat rekisteröityneet ruotsinkieliseksi koulunkäynnin alkamista varten. Osittain tätä selittää muuttoliike mutta kyse on enimmäkseen siitä, että viime vuosien aikana on huomattu olevan merkittävä määrä kaksikielisiä lapsia, joiden äidinkieleksi on rekisteröity suomen kieli mutta jotka ovat valinneet ruotsinkielisen koulupolun. Nämä lapset eivät näy ruotsinkielisten lapsimäärän ennusteissa. Sen takia tarvitaan myös vertailuja niistä oppilasryhmistä, jota koulussa jo on, jotta voisimme tehdä niin hyvän ennusteen palvelutarpeesta kuin mahdollista. Kuvassa 3 on esitetty taulukko, joka havainnollistaa ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrää Turussa ja kehyskunnissa verrattuna todelliseen oppilasmäärään ruotsinkielisissä kouluissa vuosiluokilla 1–6.

Kuva 2: Ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrää Turussa ja kehyskunnissa verrattuna todelliseen oppilasmäärään ruotsinkielisissä kouluissa vuosiluokilla 1–6.

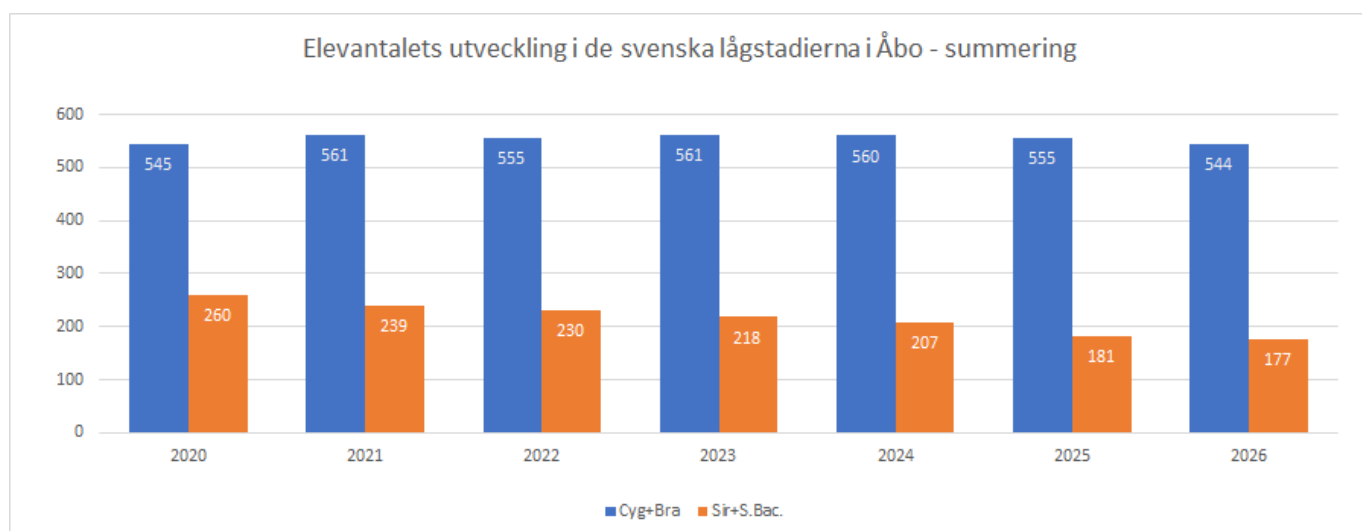
Ruotsinkielisten turkulaisten oppilaiden määrä on pääsääntöisesti suurempi kuin ruotsinkielisiksi rekisteröityjen turkulaisten määrä väestörekisterin mukaan. Tämä ilmenee kuvasta 3.

Kuva 3: Ruotsinkielisten turkulaisten oppilaiden määrä verrattuna ruotsinkielisiksi rekisteröityjen turkulaisten määrään väestörekisterin mukaan.

Erityisesti vuosiluokilla 1–2 sekä esiopetuksessa on olemassa suuri määrä oppilaita, jotka ovat kaksikielisiä mutta joilla on suomi äidinkielenä ja ovat rekisteröity suomenkielisiksi. Tässä vaiheessa on vaikea sanoa, onko kyseessä trendi. Tämä johtaa siihen, että ennusteet, jotka perustuvat ainoastaan ruotsinkielisiksi rekisteröityjen määrään, eivät ole luotettavia palvelutarpeen ennustamiseksi. Oppilasmäärän arvioinnissa ei myöskään näy Turkuun muuttavien oppilaiden määrä, ja muuttoliikettä Turkuun on odotettavissa ottaen huomioon, että Turku on kasvukeskus.

Alla olevasta taulukosta näkyy Cygnaeus skolaniin ja Sirkkala skolaniin tulevat oppilasmäärät *.

Kuva 4: Cygnaeus skolaniin ja Sirkkala skolaniin tulevat oppilasmäärät *.

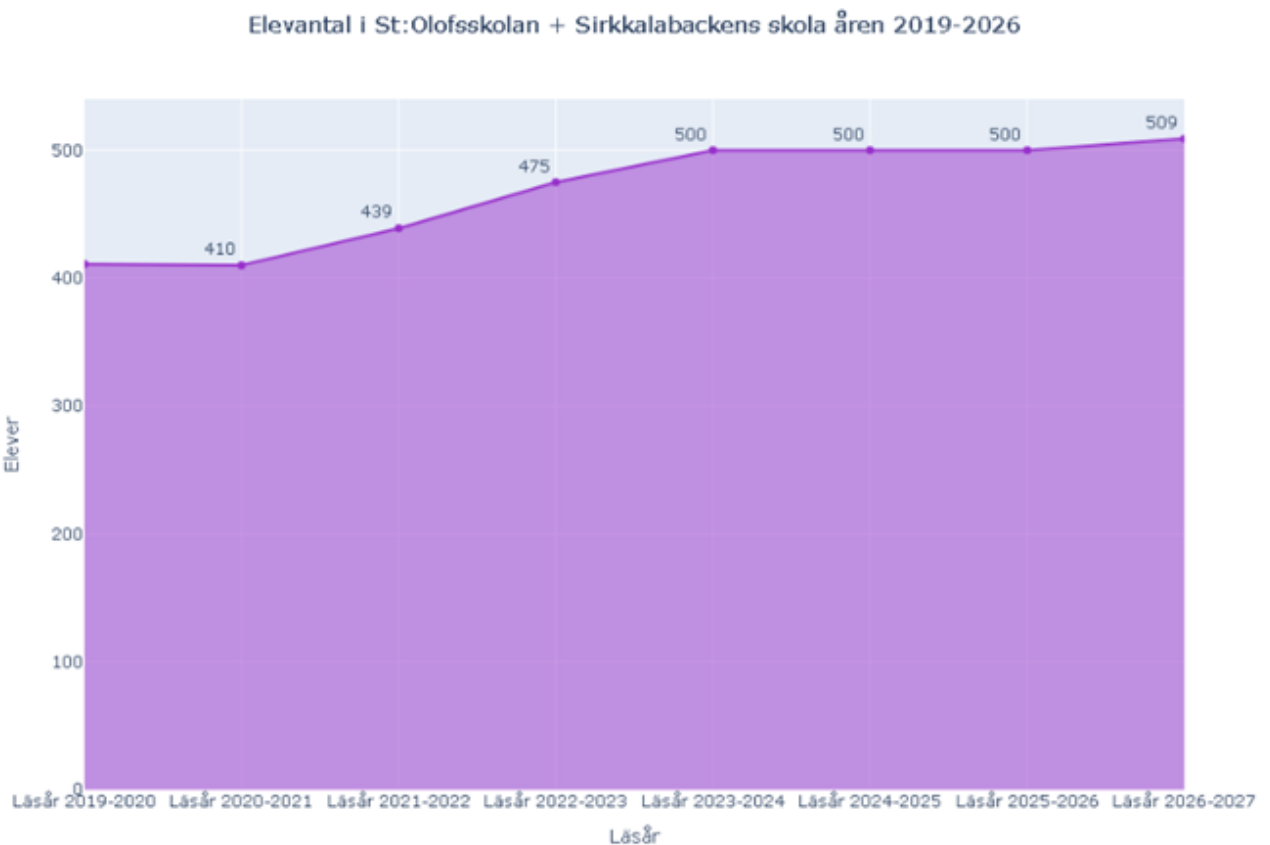
*Ennuste kouluihin tulevasta oppilasmäärästä on tehty paikkatietodataan perustuen ja sen jälkeen jokaiselle vuosiluokalle Cygnaeus skolanissa on lisätty 10 oppilasta, joka tulevat muista kunnista. Sen lisäksi yhteensä 10 oppilasta on lisätty johtuen siitä, että on oppilaita, jotka ovat suomenkielisiä mutta valitsevat ruotsinkielisen koulupolun ja eivät näy väestörekisterissä ruotsinkielisinä. Koulujen tilanteeseen perustuen jaottelu koulujen välillä on ollut 7 oppilasta Cygnaeus skolaan per vuosiluokka ja 3 oppilasta Sirkkala skolaan per vuosiluokka. Kartat on luotu käyttäen rakennus- ja huoneistorekisterin sijaintitietoa yhdistettynä väestötietoihin. Tieto on irrotettu Trimble Locuksesta kyselyllä 30.10.2020.

Cygnaeus skolanin kannalta tämä merkitsee sitä, että luokkahuoneita tarvitaan jo syksystä 2021 lähtien. Lähimpien vuosien aikana tarve on noin 3 luokkahuonetta lisää sekä tiloja käsityöopetusta varten. Liikuntasalitilat Cygnaeus skolanissa eivät ole mitoitettuja tällaista määrää oppilaita varten. Sen lisäksi on huomioitava ryhmätilojen tarve ja mahdolliset pienryhmien tilat riippuen siitä, miten erityisopetus järjestetään tulevaisuudessa ruotsinkielisellä alueella.

Sirkkala skolanin osalta ennusteet tarkoittavat sitä, että lapsimäärä nykyisellä oppilaaksiottoalueella tulee laskemaan. Sirkkala ja Sirkkalabackenin uudisrakennus on mitoitettu kolmelle rinnakkaiselle vuosiluokalle, jossa on 350 oppilasta yleisessä opetuksessa ja 40 oppilasta erityisen tuen piirissä. On perusteltua muuttaa oppilaaksiottoalueiden rajoja, jotta tulevaisuudessa voitaisiin ohjata suurempi määrä oppilaita Sirkkala skolaan.

S:t Olofsskolaan tulevat oppilaat

S:t Olofsskolaan tulee oppilaita myös Kaarinasta vuosiluokille 7–9. Kaarinassa on oma koulu perusopetuksen alemmille luokille, mikä tarkoittaa sitä, että alemmissa luokissa lähes kaikki ruotsinkielisiksi rekisteröidyt lapset valitsevat ruotsinkielisen koulupolun Kaarinassa. Kuvassa 5 on esitetty kuva havainnollistaa S:t Olofsskolanin arvioitua oppilaslukua lähivuosina.

Kuva 5: S:t Olofsskolanin arvioitu oppilaslukua lähivuosina

Nykytilanteessa S:t Olofsskolanissa on 121 oppilasta, jotka tulevat muualta ja heistä suurin osa tulee Kaarinasta (80 oppilasta), jossa ei ole omaa koulu suuremmille vuosiluokille. Muutaman vuoden sisällä Kaarinasta tulevien oppilaiden määrä tulee nousemaan yli sataan oppilaaseen S:t Olofsskolanissa syystä, että oppilaiden määrä alemmilla vuosiluokilla on yli 40 oppilasta joillakin vuosiluokilla. Tämä johtaa myös siihen, että lisätiloja tarvitaan S:t Olofsskolanille jo tulevaa lukuvuotta 2021–2022 varten. Sen jälkeen oppilasmäärä kasvaa nopeasti.

Yhteenveto kohdasta 3

Sekä Cygnaeus skolassa että S:t Olofsskolanissa tarvitaan lisätiloja usealle ryhmälle jo syksystä 2021. Varhaiskasvatuksessa odotetaan, että lasten määrä nousee lähivuosina. Jotta palvelutarpeeseen voitaisiin vastata, on erittäin tärkeää, että sekä Sirkkala skolanin uudisrakennus, että Elinanpuistoon suunnitellun päiväkodin rakennusprojekti pysyy aikataulussa. Sen lisäksi tarvitaan pysyvä ratkaisu Cygnaeuksen esikoululle ja niille luokille, jotka ennusteiden mukaan eivät mahdu Cygnaeuksen koulurakennukseen lähivuosina.

On tärkeää, että ruotsinkielinen alue nähdään yhtenäisenä kokonaisuutena kun tilatarve suunnitellaan, jotta oppipolut pysyvät selkeinä ja yhtenäisinä. Ennustaessa oppilaiden tuloa ruotsinkielisiin kouluihin tarvitaan lisää syvällisempiä analyysejä kuin mitä väestörekisteri pystyy antamaan, sillä se ei anna selkeää kuvaa palvelutarpeesta. Periaatteessa kokonaisen vuosiluokan palvelutarve on joka vuosi näkymätön, jos ainoastaan väestörekisterin tilastointia käytetään analyysin tukena. Sen takia olisi tarpeellista tehdä todelliseen oppilasmäärään ja aiempaan oppilasmäärän perustuva vertailu kun luodaan ennuste ruotsinkielisen kasvatuksen ja opetuksen palvelutarpeesta.

Toimialajohtaja Timo Jalonen
Ruotsinkielisen palvelualueen johtaja Liliane Kjellman
Toimitilapäällikkö Minna Juselius